

СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	28 Публічне управління та адміністрування
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Освітня програма	Адміністративний менеджмент
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	Очна (денна)
Рік підготовки, семестр	2 курс, осінній семестр
Обсяг дисципліни	3 кредити ЕКТС / 90 год.: (18 год. – лекції, 36 год. – семінарські заняття, 36 год. – СРС)
Семестровий контроль/ контрольні заходи	МКР, Залік
Розклад занять	http://roz.kpi.ua/
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Руденко Тамара Петрівна, tamararud@ukr.net Семінарські заняття: викладач кафедри філософії, Бубон Тетяна Володимирівна

1. Програма навчальної дисципліни

2. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предмет навчальної дисципліни є суспільне буття у всій багато вимірності його проявів та філософські вчення про суспільне буття (від зародження перших соціально-філософських теорій – до сьогодення).

Основною метою навчальної дисципліни «Соціальна філософія» є формування здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми у соціальній філософії; використовувати набуті соціально-філософські знання при вивченні інших суспільствознавчих наук; проводити наукове дослідження соціальних, соціально-культурних та соціально-політичних феноменів на стику різних галузей суспільствознавства; осмислювати особливості суспільного життя, структуру суспільної свідомості та її вплив на формування світогляду особистості; використовувати філософську культуру для осмислення суперечливих проблем суспільства і прийняття рішень.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набудуть наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

ЗК 01 Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями / The ability to learn and master modern knowledge independently.

ЗК 02 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні / The ability to realize one's rights and responsibilities as a member of society, to be aware of the values of a civil (free democratic) society and the need for its sustainable development, the rule of law, the rights and freedoms of a person and a citizen in Ukraine.

ЗК 03 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя / The ability to preserve and multiply moral, cultural, scientific values and achievements of society based on an understanding of the history and patterns of development of the subject area, its place in the general system of knowledge about nature and society and in the development of society, technology and technologies, to use various types and forms of motor activity for active recreation and leading a healthy lifestyle.

ЗК 08 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми / Ability to identify, pose and solve problems.

ФК 10 Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування / Ability to research and search activities in the field of public management and administration.

ПРН 01 Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства / Use basic knowledge of the historical, cultural, political, social, and economic foundations of society's development.

3. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує відповідно до свого предмету спеціальні знання з інших освітніх і наукових галузей. Їй передують загальноосвітні дисципліни «Соціологія», «Політологія». На результатах даної дисципліни базується подальше вивчення дисципліни «Кібернетика та системний аналіз».

Для забезпечення освітнього процесу під час дистанційного навчання та більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни і засвоєння матеріалу використовуються система Електронний кампус, ресурси платформи дистанційного навчання сервіси для організації онлайн-конференцій та відеозв'язку (наприклад, «Zoom», «Skype»), електронна пошта, месенджери (WhatsApp, google документи). Також необхідно володіти навичками з використання текстового редактора, редактора зі створення презентацій, редактора зі створення таблиць.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет соціальної філософії та її місце у системі філософських знань.

Тема 2. Соціально-філософські ідеї стародавнього Сходу.

Тема 3. Соціально-філософські ідеї Античності.

Тема 4. Соціально-філософські ідеї Середньовіччя та Відродження.

Тема 5. Соціально-філософські погляди представників філософії Нового часу.

- Тема 6. Соціально-філософські ідеї в творчості представників німецької класичної філософії.
- Тема 7. Соціально-філософські ідеї у XIX-XXI столітті.
- Тема 8. Людина як предмет філософської рефлексії.
- Тема 9. Духовне життя людини і суспільства.
- Тема 10. Соціальне буття як взаємозв'язок природи, людини, суспільства.
- Тема 11. Проблеми людського існування.
- Тема 12. Культура у вимірі соціальності.
- Тема 13. Суспільство як цілісна система. Проблема суспільної еволюції.
- Тема 14. Соціальне буття суспільства. Класова, етнічна та демографічна структура суспільства.
- Тема 15. Суспільство і природа.
- Тема 16. Економічне життя суспільства.
- Тема 17. Політичне життя суспільства.
- Тема 18. Єдність і різноманіття історичного процесу.

5. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література

1. Андрущенко В. П., Губерський Л. В., Михальченко М. І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія : підручник для вищ. навч. закл. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 552 с.
2. Кравець І. Актуальні проблеми філософії XX-XXI століть : навч. посіб. Львів : Львівська політехніка, 2020. 240 с.
3. П'янзін С. Д. Основи соціальної філософії : навч. посіб. Черкаси : вид-во Чабаненко Ю.А., 2014. 152 с. URL: <http://eprints.cdu.edu.ua/385/1/osnovu.pdf> (дата звернення 08.06.2024).
4. Таран В. О., Зотов В. М., Резанова Н. О. Соціальна філософія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 272 с.

Додаткова література

1. Андрущенко В. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія : підручник. Київ : Генеза, 2006. 656 с.
2. Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії: Західноєвропейський контекст : підручник. Київ : ТанDEM, 2000. 416 с.
3. Амелюченко Н. А., Шейко Ю. О. Співвідношення влади, примусу та насильства в сучасних теоріях влади. *Наукові записки. Політичні науки*, Київ, Вип. 95, 2000. С. 3-8.
4. Аристотель і аристотелізм: 2400 років по тому / А Ахутін, А Баумейстер, О Білий, А Васильченко, О Гомілко, В Жулай, В Звіядковський, В Козловський, М Попович, С Пролеєв. *Філософська думка*. Київ, Вип. 5, 2016. С. 6-26.
5. Бойченко І. В., Бойченко М. І. Філософія історії: предмет, напрямки, детерміністські та ігрові концепції : навч. посіб. Київ : ЦГО НАН України, 2005. 60 с.
6. Бистрицький Є. Філософський дискурс: комунікація і норма. *Філософська думка*, Київ, Вип. 5, 2019. С. 15-19.
7. Гнатюк Я. С. Аналіз історико-філософського дискурсу засобами історії філософських понять. *Гілея. Науковий вісник: збірник наукових праць*. Київ, ПП «Видавництво «Гілея»», Вип. 144 (2). 2019. С. 10-13.
8. Карівець І. Річард Рорті та доцільність існування історії філософії (Передмова до українського перекладу статті Річарда Рорті «Історіографія філософії: чотири жанри») Переклади. Рецензії. Повідомлення. Київ : Вип. 7, 2021. С.10-13.

9. Козловський В. П. Кантова антропологія: джерела, констеляції, моделі. Київ: Вид-во «Києво-Могилянська академія». 2014. 595 с.
10. Козловський В. Педагогіка в світлі моральної антропології І. Канта. *Філософія освіти*. Вип.1, 2015. С. 183-196.
11. Кушаков Ю. Нариси з історії німецької філософії : навч. посібник. Київ : 2006. 572 с.
12. Менжулін В. І. Історико-філософська біографістика: провідні тенденції та віхи становлення. *Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство*. Київ, Вип. 115. С. 9-25.
13. Alushkin, S. V. Material basis of ethical attitude towards desire in ancient eastern religious and philosophical systems. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*, 2019 Vol. 16, С. 171-182.
14. Kozlovskiy Viktor, Davidenko Illia, Kruhlyk Kateryna, Popil Daria. Do We Need Hegel?(Reader's Notes to the Ukrainian Translation of «The Phenomenology of Spirit»). *NaUKMA Research Papers in Philosophy and Religious Studies*, Vol/ 5, 2020, С. 90-102.

Інформаційні ресурси

(доступ надається в мережі НТУУ «КПІ ім Ігоря Сікорського»: бібліотека, навчальні корпуси, гуртожитки)

1. Науково-технічна бібліотека НТУУ "КПІ ім. Ігоря Сікорського" - <http://opac.kpi.ua/F?RN=477898252>

Навчальний контент

6. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчальна дисципліна охоплює 18 годин лекцій та 36 годин семінарських занять, а також виконання модульної контрольної роботи (МКР) та опрацювання завдань для самостійної роботи.

Семінарські заняття з дисципліни проводяться з метою закріплення теоретичних положень навчальної дисципліни і набуття студентами умінь і досвіду оперувати поняттями в галузі соціальної філософії. Виходячи з розподілу часу на вивчення дисципліни, рекомендується вісімнадцять семінарських занять (з врахуванням часу на МКР).

Методи та форми навчання включають не лише традиційні лекції та семінарські заняття, а також застосовуються стратегії активного навчання, які визначаються такими методами та технологіями як: групові дискусії, методи проблемного навчання; візуалізація та інформаційно-комунікаційні технології, зокрема електронні презентації для лекційних занять.

Під час навчання та для взаємодії зі студентами використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення навчальних завдань.

НАЗВА ТЕМИ ЛЕКЦІЇ ТА ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ПИТАНЬ

Тема 1. Предмет соціальної філософії та її місце у системі філософських знань

1. Суспільство як об'єкт філософського пізнання.
2. Специфіка соціального пізнання.
3. Предмет соціальної філософії.
4. Основні соціально-філософські категорії.
5. Співвідношення особистісного та суспільного начала в людському бутті.
6. Культура як спосіб існування людини у світі. Взаємовідносини людини та світу в соціально-історичному вимірі.
7. Особливості сучасної соціальної філософії.

Завдання на СРС:

Стан і перспективи вітчизняної соціальної філософії.

Тема 2. Соціально-філософські ідеї стародавнього Сходу та Античності

1. Соціально-філософські вчення стародавньої Індії.
2. Соціально-філософські ідеї у стародавньому Китаї.
3. Загальна соціально-історична характеристика доби Античності.
4. Морально-етична проблематика у філософії Сократа.
5. Філософські ідеї Платона. Модель ідеальної держави запропонована Платоном.
6. Суспільно-політичні погляди у філософії Арістотеля.

Завдання на СРС:

Соціально-філософські аспекти вчень шкіл періоду еллінізму.

Тема 3. Соціально-філософські ідеї Середньовіччя та Відродження

1. Загальна характеристика доби Середньовіччя.
2. Теологічні обґрунтування космосу, людини і суспільства у Середньовіччі.
3. Соціально-філософські ідеї Аврелія Августина, Томи Аквінського.
4. Антропоцентризм та гуманізм доби Відродження.
5. Соціально-філософські вчення мислителів Відродження.

Завдання на СРС:

Перша революція в суспільствознавстві (Н. Макіавеллі).

Тема 4. Соціально-філософські погляди представників філософії Нового часу

1. Загальна соціально-історична характеристика епохи Нового часу.
2. Соціальна утопія Ф. Бекона.
3. Ідея природного права та суспільного договору у філософії Б. Спінози.
4. Соціально-філософське вчення Т. Гоббса.
5. Соціально-філософські та соціально-політичні погляди Дж. Локка та Ж-Ж. Руссо.
6. Соціально-філософські погляди французьких матеріалістів XVIII століття (К. Гельвецій, П. Гольбах, Ж. Даламбер, Д. Дідро).

Завдання на СРС:

Соціально-історична характеристика течії французького Просвітництва.

Тема 5. Соціально-філософські ідеї в творчості представників німецької класичної філософії.

1. Загальна характеристика німецької класичної філософії.
2. Соціально-філософські ідеї у творчості І. Канта.
3. Соціально-філософські ідеї Й. Фіхте та Ф. Шеллінга.
4. Соціально-філософське вчення В.Г.Ф. Гегеля
5. Антропологічний принцип у соціально-філософському вченні Л. Фойєрбаха та соціально-філософські доктрини марксизму.

Завдання на СРС:

Ідея історичної еволюції природи і суспільства Й. Гердера.

Тема 6. Людина як предмет філософської рефлексії

1. Проблема визначення сутності людини в історії філософської думки.
2. Проблема людини у давній Індії та Китаю. Антропологічний поворот у філософії давньої Греції.
3. Божественна природа людини у філософії Середньовіччя.
4. Антропоцентризм та світський гуманізм доби Відродження.
5. Людина доби Нового часу та Просвітництва.

6. Вчення про людину у німецькій класичній філософії.
7. Філософські антропологічні вчення у XX-XXI столітті.

Завдання на СРС:

Філософські ідеї М. Шелера.

Тема 7. Духовне життя людини і суспільства

1. Біологічна, соціальна та духовна природа людини.
2. Духовне виробництво. Духовна діяльність. Духовні відносини.
3. Основні форми суспільної свідомості.
4. Форми духовно-практичного освоєння соціальної дійсності.
5. Духовний досвід людства. Цінності у сучасному суспільстві.
6. Культура у вимірі соціальності.

Завдання на СРС:

Духовні потреби. Духовне споживання.

Тема 8. Соціальне буття як взаємозв'язок природи, людини, суспільства.

1. Природні умови існування суспільства. Функціонування системи природа – людина – суспільство.
2. Природа і культура: характер взаємодії.
3. Регулятивні механізми функціонування і розвитку соціуму. Держава і політична системи суспільства.
4. Суспільне виробництво в житті людей. Продуктивні сили і виробничі відносини.
5. Специфіка способу виробництва в інформаційному суспільстві.
6. Техніка та її роль у розвитку суспільства.

Завдання на СРС:

Географічний детермінізм. Геополітика.

Тема 9. Єдність і різноманіття історичного процесу

1. Принцип історизму в соціальному пізнанні.
2. Еволюція філософських уявлень про єдність світової історії.
3. Проблема сенсу історії.
4. Різноманіття культур, цивілізацій і форм соціального досвіду в сучасному світі.
5. Соціальне прогнозування і майбутнє цивілізації.
6. СENS історії та основні підходи до його інтерпретації.
7. Ідея прогресу в філософії історії. Сучасна цивілізація перед вибором перспектив розвитку людства.

Завдання на СРС:

Поняття світової спільноти. Захід, Схід, Україна в діалозі культур.

ТЕМАТИКА І ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Предмет соціальної філософії та її місце в системі філософських знань

1. Поняття соціального. Специфіка соціального пізнання
2. Соціальна філософія як частина філософії. Предмет соціальної філософії та її основні функції.
3. Спільність і соціум. Соціальний об'єкт. Поняття соціальної дійсності і соціальної реальності. Категорія соціальних відносин.
4. Поняття соціальний простір і соціальний час.
5. Походження людини і суспільства. Біологічне і суспільне в людині. Діяльність як спосіб існування соціальної матерії.
6. Характеристики суспільства як самоорганізованої системи.
7. Соціальна філософія та суміжні науки.

Тема 2. Соціально-філософські ідеї стародавнього Сходу

1. Соціально-філософські ідеї у стародавньому Єгипті і Вавилоні.
2. Проблема буття людини у світі у давньоіндійській філософії.
3. Соціально-філософські вчення стародавньої Індії.
4. Соціально-філософські ідеї у стародавньому Китаї.
5. Соціально-філософські та етико-політичні погляди Конфуція (Конфуцій «Бесіди і судження»).
6. «Жень» як центральне поняття вчення Конфуція.
7. Філософські ідеї даосизму («Дао Де Цзін»).
8. Моїзм та легізм як суспільно-політичні вчення.

Тема 3. Соціально-філософські ідеї Античності

1. Першооснови буття у представників Мілетської школи.
2. Космоцентризм та антропоцентризм античності.
3. Морально-етична проблематика у філософії Сократа.
4. Соціальна теорія Платона (Платон «Держава».) Структура ідеальної держави Платона.
5. Індивідуальна та суспільно-політична етика Арістотеля (Арістотель «Нікомахова етика»).
6. Соціальна теорія Арістотеля (Арістотель «Політика»).
7. Приватна власність у поглядах Платона та Арістотеля (Платон «Держава», Арістотель «Політика»).
8. Суспільно-політичні погляди періоду еллінізму давньогрецької філософії.

Тема 4. Соціально-філософські ідеї доби Середньовіччя

1. Загальна характеристика філософії доби Середньовіччя.
2. Теологічні обґрунтування космосу, людини і суспільства у Середньовіччі.
3. Соціально-філософські ідеї Аврелія Августина (А. Августин «Сповідь», «Про град Божий»).
4. Філософські, етичні та політичні погляди Ансельма Кентерберійського (А. Кентерберійський «Монолог», «Додаток до міркування», «Чому Бог є людиною»).
5. Соціально-філософські ідеї Томи Аквінського (Т. Аквінський «Сума істини католицької віри проти язичників» і «Сума теології»).
6. Співвідношення віри й розуму у філософських розмислах Томи Аквінського.
7. Загальне благо як ціль держави у поглядах Томи Аквінського (Т. Аквінський «Про правління можновладців»).

Тема 5. Соціально-філософські ідеї доби Відродження

1. Загальна соціально-історична характеристика епохи Відродження
2. Вчення про державу та суспільство Н. Макіавеллі (Макіавеллі Н. «Державець»).
3. Соціальні утопії Т. Мора (Мор Т. «Утопія») і Т. Кампанелли (Кампанелла Т. «Місто Сонця»).
4. Соціально-історична сутність, соціальнозначущі причини та наслідки періоду Реформації.
5. Видатні діячі періоду Реформації (М. Лютер, Ж. Кальвін) та їхні вчення.
6. Теорія державного суверенітету Ж. Бодена (Ж. Боден «Метод легкого вивчення історії», «Шість книг про республіку»).
7. Провідні ідеї мислителя й суспільного діяча Т. Мюнцера.

Тема 6. Соціально-філософські погляди представників філософії Нового часу

1. Загальна соціально-історична характеристика епохи Нового часу.
2. Соціальна утопія Ф. Бекона.
3. Ідея природного права та суспільного договору у філософії Б. Спінози.
4. Соціально-філософське вчення Т. Гоббса (Т. Гоббс «Левіафан»).
5. Соціально-філософські та соціально-політичні погляди Дж. Локка.
6. Просвітницькі ідеї Ж-Ж. Руссо (Ж-Ж. Руссо «Про суспільний договір»).
7. Соціально-філософські погляди французьких матеріалістів 18 ст. (К. Гельвецій, П. Гольбах, Ж. Даламбер, Д. Дідро).

Тема 7. Соціально-філософські ідеї в творчості представників німецької класичної філософії

1. Загальна характеристика німецької класичної філософії.
2. Соціально-філософські ідеї у творчості І. Канта (І. Кант «Основи метафізики моральності», «Критика практичного розуму», «До вічного миру», «Метафізичні начала вчення про право»).
3. Соціально-філософські погляди Й. Фіхте.
4. Соціально-філософські ідеї Ф. Шеллінга (Ф. Шеллінга «Філософія природи»).
5. Соціально-філософське вчення В.Г.Ф. Гегеля (В.Г.Ф. Гегель «Філософія права»).
6. Антропологічний принцип у соціально-філософському вченні Л. Фойєрбаха та соціально-філософські доктрини марксизму (Л. Фойєрбах «Сутність християнства»).

Тема 8. Соціально-філософські ідеї у XIX-XXI столітті.

1. Позитивістська соціально-філософська думка.
2. Ідеї суспільного розвитку у класичному та некласичному психоаналізі (З. Фройд, К. Юнг).
3. Екзистенційні концепції суспільного розвитку (М. Гайдеггер, А. Камю, К. Ясперс, Ж.П. Сартр).
4. Персоналізм XX століття.
6. Релігійна філософія XX століття.
5. Суспільство та антропологічні ідеї XXI століття.

Тема 9. Людина як предмет філософської рефлексії

1. Проблема людини в концепціях давнього Сходу.
2. Античні вчення про людину: перехід від космоцентризму до антропоцентризму.
3. Теоцентрична модель людини у середньовічній філософії.
4. Гуманізм, геліоцентризм Відродження та місце людини у новій системі світобудови.
5. Людина доби Нового часу та Просвітництва: емпіризм Ф. Бекона, раціоналізм Р. Декарта, сенсуалізм Дж. Локка, людина-машина в уявленні Ламетрі.
6. Вчення про людину у німецькій класичній філософії: пізнавальні можливості, моральні принципи людини у філософії І. Канта; антропологічна концепція Г. Гегеля; свобода людини у філософії Ф. Шеллінга, Й. Фіхте.
7. Проблема людини в психоаналітичній антропології: З. Фройд, К. Юнг; екзистенційні антропологічні вчення.
8. Персоналізм, релігійна філософія XX століття, метаантропологія XXI століття.

Тема 10. Духовне життя людини і суспільства

1. Біологічна, соціальна та духовна природа людини.
2. Духовне виробництво. Духовна діяльність. Духовні відносини.
3. Основні форми суспільної свідомості.
4. Форми духовно-практичного освоєння соціальної дійсності.

5. Духовний досвід людства. Цінності у сучасному суспільстві.

Тема 11. Проблеми людського існування

1. Діалектика сутності та існування людини.
2. Проблеми сенсу і мети життя людини.
3. Життя як найвища цінність людини.
4. Проблема смерті та безсмертя людини.
5. Глобальні проблеми сучасної цивілізації і загальнолюдські цінності.

Тема 12. Культура у вимірі соціальності

1. Філософське розуміння культури.
2. Поняття та функції культури.
3. Основні елементи культури.
4. Типологія культури.
5. Проблема комунікації культур і проблема культури як комунікації в філософському аналізі суспільства.
6. Творчість як засіб пізнання та спосіб буття людини.

Тема 13. Суспільство як цілісна система. Проблема суспільної еволюції

1. Сутність соціальних систем та їх структурна організація.
2. Походження людини і суспільства. Біологічне та соціальне в людині.
3. Діяльність як спосіб існування соціальної матерії.
4. Соціум як цілісна соціальна система: ознаки, структурні елементи і основні функції.
5. Система суспільних відносин і соціальних процесів.
6. Соціальна мобільність та соціальна стратифікація.

Тема 14. Соціальне буття суспільства. Класова, етнічна та демографічна структура суспільства.

1. Соціальна спільність і соціальна структура індустріального суспільства.
2. Класова структура і класові стосунки в суспільстві.
3. Етнічна структура суспільства: рід, плем'я, народність, нація.
4. Демографічна структура суспільства.
5. Професійно-освітня і поселенська структура суспільства.

Тема 15. Суспільство і природа

1. Взаємодія природи і суспільства: філософський аналіз проблеми.
2. Природа як необхідна передумова існування людини і людства.
3. Природа і культура: характер взаємодії.
4. Поняття глобальних проблем сучасності: їх ознаки, виникнення, сутність, зміст.
5. Соціальні аспекти сучасної НТР.
6. Техніка та її роль у розвитку суспільства.

Тема 16. Економічне життя суспільства

1. Економічна сфера суспільства. Поняття економічного життя суспільства.
2. Матеріальне і духовне виробництво: поняття і основні елементи. Поняття суспільного виробництва.
3. Продуктивні сили та виробничі відносини.
4. Праця: зміст, форма, характер, мотивація, сенс.
5. Роль виробничих сил і техніки в розвитку суспільства.
6. Людина як суб'єкт суспільного виробництва.

Тема 17. Політичне життя суспільства

1. Політика як форма соціальної діяльності.
2. Політична система: сутність, структура і функції.
3. Держава як базовий елемент політичної системи.
4. Форми державного устрою та політичного правління.
5. Поняття та види політичних режимів.
6. Держава і суспільне самоуправління.

Тема 18. Єдність і різноманіття історичного процесу

1. Принцип історизму в соціальному пізнанні.
2. Еволюція філософських уявлень про єдність світової історії.
3. Проблема сенсу історії.
4. Різноманіття культур, цивілізацій і форм соціального досвіду у сучасному світі.
5. Соціальне прогнозування і майбутнє цивілізації.
6. Сенс історії та основні підходи до його інтерпретації.
7. Ідея прогресу в філософії історії. Сучасна цивілізація перед вибором перспектив розвитку людства.

6. Самостійна робота студента

Завдання для самостійної роботи пропонуються до кожної теми лекційного заняття, також самостійна робота включає підготовку до модульної контрольної роботи. Самостійна робота студентів включає 36 год.

З дисципліни «Соціальна філософія» передбачена навчальним планом МКР.

Перелік питань до МКР:

1. Соціальні передумови виникнення філософії.
2. Людина у давньоіндійській філософії.
3. Феномен «грецького дива»: походження теоретичного знання.
4. Поняття «Жень» у вченні Конфуція.
5. Платон і його вчення про державу.
6. Соціальна філософія Аристотеля в культурно-історичному контексті епохи.
7. Приватна власність у поглядах Платона та Аристотеля.
8. Середньовічна філософія: напередвизначеність людської історії.
9. Теоцентризм Середньовіччя та антропоцентризм Відродження.
10. Нове розуміння людини і суспільства в західноєвропейській філософії епохи Відродження.
11. Соціальні теорії та гуманістичні ідеї мислителів епохи Відродження.
12. Суспільно-політичні погляди Н. Макіавеллі.
13. «Нова Атлантида» Ф. Бекона як соціально-філософська утопія.
14. Суспільно-правовий ідеал Просвітництва.
15. Просвітницька трактовка людини та держави.
16. Французькі матеріалісти XVIII століття про суспільство.
17. Пізнавальні можливості та моральні принципи людини у філософії І. Канта.
Антропологічна концепція Г. Гегеля.
18. Свобода людини у філософії Ф. Шеллінга.
19. Післякантівський німецький ідеалізм і принцип історизму.
20. Пантеїстичний характер гегелівського історизму.
21. Становлення неklasичної соціальної філософії (кінець XIX - XX ст.).
22. Категорія «практика» в соціальній філософії.
23. Ідея надлюдини в філософії Ф. Ніцше.
24. Екзистенціалізм: людина в загальній структурі буття. Сенс її існування.

25. Проблема свободи у філософії Ж.-П. Сартра.
26. «Філософія абсурду» А. Камю.
27. Філософські ідеї в класичному психоаналізі З. Фрейда.
28. Цінності буття в антропології М. Шелера.
29. Природа як необхідна передумова існування людини і людства.
30. Біологічне, духовне та соціальне в людині.
31. Діяльність як спосіб існування соціального буття.
32. Проблеми сенсу і мети життя людини.
33. Різноманіття культур, цивілізацій і форм соціального досвіду у сучасному світі.
34. Проблема культури як комунікації в філософському аналізі суспільства.
35. Економічна сфера суспільства.
36. Форми державного устрою та політичного правління.
37. Політична сфера суспільства.
38. Проблема сенсу історії.
39. Цінності в житті людини і суспільства.
40. Глобальні проблеми сучасності: їх сутність та шляхи вирішення.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять

Відвідування лекцій, семінарських занять, а також відсутність на них, не оцінюється.

Однак, студентам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для отримання позитивних результатів вивчення дисципліни.

Вагома частина підсумкової оцінки здобувача формується через активну роботу на семінарських заняттях. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента та опрацювання питань до семінарських занять, виконання модульної контрольної роботи.

Пропущені контрольні заходи

Якщо контрольні заходи пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), студенту надається можливість виконати контрольне завдання протягом найближчого тижня. Повторне виконання контрольних завдань не допускається.

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Семестровий контроль з дисципліни «Соціальна філософія» передбачений у вигляді заліку, тому PCO включає оцінювання заходів поточного контролю з дисципліни впродовж семестру.

Основними видами навчальних занять є лекція і семінарське заняття.

Рейтингова оцінка здобувача складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю і заохочувальних балів.

Згідно з «Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського» заборонено оцінювати присутність або відсутність здобувача на аудиторному занятті, в тому числі нараховувати за це заохочувальні або штрафні бали.

Поточний контроль проводиться впродовж семестру у процесі навчання для перевірки рівня теоретичної й практичної підготовки здобувачів на кожному етапі вивчення освітнього компонента «Соціальна філософія».

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Робота на семінарських заняттях (відповіді на теоретичні питання теми)	90	5	16	90
2.	Виконання МКР	5	5	1	5
Всього					100

Результати поточного контролю регулярно заносяться викладачем у «Поточний контроль» Електронного кампусу.

Критерії оцінювання відповідей здобувача з контрольних заходів

№ з/п	Критерії оцінювання	Робота на семінарських заняттях Ваговий бал	МКР Ваговий бал
1.	Відповідь правильна (не менше 90% потрібної інформації)	5	5
2.	Несуттєві помилки у відповіді (не менше 70% потрібної інформації)	4	4
3.	Є недоліки у відповіді та деякі помилки (не менше 60% потрібної інформації)	3	3
4.	Суттєві помилки у відповіді ($\leq 50\%$ потрібної інформації)	2	2
5.	Відповідь відсутня або не правильна	0	0

За результатами заходів поточного контролю здобувачів проводиться календарний контроль, порядок проведення якого визначено у «Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського».

Календарний контроль реалізується шляхом визначення рівня відповідності поточних досягнень (рейтингу) здобувача встановленим і визначеним в РСО критеріям. Умовою отримання позитивної оцінки з календарного контролю з навчальної дисципліни (освітнього компонента) є значення поточного рейтингу здобувача не менше, ніж 50 % від максимально можливого на час проведення такого контролю. Незадовільний результат двох календарних контролів з освітнього компонента не може бути підставою для недопущення студента до семестрового контролю з цього освітнього компонента, якщо студент до початку семестрового контролю виконав усі умови допуску, які передбачені РСО.

Проміжна атестація здобувачів є календарним рубіжним контролем, метою проведення якого є підвищення якості навчання та моніторинг виконання графіка освітнього процесу здобувачами.

Критерії оцінювання календарного контролю

Термін атестації	Перша атестація 7-8 тиждень семестру	Друга атестація 14-15 тиждень семестру
Критерій: поточні досягнення	≥ 15 балів	≥ 30 балів

Результати календарного контролю заносяться викладачем у модуль «Календарний контроль» Електронного кампусу.

Заохочувальні бали передбачені за виконання творчих робіт з дисципліни (наприклад, участь у конкурсах наукових робіт, участь у міжнародних наукових конференціях з філософії). Заохочувальні бали не входять до основної шкали РСО, а їхня сума не може перевищувати 10% рейтингової шкали.

Штрафні бали не передбачені.

Семестровий контроль: ЗАЛІК

Студент отримує позитивну залікову оцінку за результатами роботи в семестрі, якщо має підсумковий рейтинг за семестр не менше 60 балів та виконав умови допуску до семестрового контролю.

Умови допуску до заліку: рейтинг ≥ 36 б.

< 60 балів $\rightarrow$ залікова робота + співбесіда.

≥ 60 балів = оцінка (відмінно, дуже добре, добре, задовільно, достатньо, незадовільно).

Оцінка може бути підвищена за бажанням за рахунок виконання залікової к/р + співбесіда.

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу. Форма проведення семестрового контролю комбінована (залікова робота + співбесіда). Перелік питань які виносяться на семестровий контроль, критерії оцінювання визначаються силабусом.

Студентам пропонується надати розгорнуту відповідь на 2 питання.

Залік проводиться в період останніх двох тижнів теоретичного навчання у семестрі, як правило, на останньому за розкладом занятті з навчальної дисципліни.

Результати контрольних заходів доступні до ознайомлення авторизованим користувачам в їхніх особистих кабінетах автоматизованої інформаційної системи «Електронний кампус».

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо

Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Принцип визначення підсумкової оцінки. Рейтингова оцінка доводиться до студентів на передостанньому занятті з дисципліни в семестрі. Студенти, які виконали всі умови допуску до заліку і мають рейтингову оцінку 60 та більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі студентами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими студентами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить семестровий контроль у вигляді залікової роботи (письмово) + співбесіда.

Якщо оцінка, отримана за залікову контрольну роботу менша ніж за рейтингом, попередній рейтинг студента, за рішенням кафедри, скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової роботи.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів після ознайомлення з результатом, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Орієнтовний перелік питань до заліку

1. Суспільство як об'єкт філософського пізнання.
2. Специфіка соціального пізнання.
3. Предмет соціальної філософії.
4. Основні соціально-філософські категорії.
5. Співвідношення особистісного та суспільного начала в людському бутті.
6. Культура як спосіб існування людини у світі. Взаємовідносини людини та світу в соціально-історичному вимірі.
7. Особливості сучасної соціальної філософії.
8. Соціально-філософські вчення стародавньої Індії.
9. Соціально-філософські ідеї у стародавньому Китаї.
10. Загальна соціально-історична характеристика доби Античності.
11. Морально-етична проблематика у філософії Сократа.
12. Філософські ідеї Платона. Модель ідеальної держави запропонована Платоном.
13. Суспільно-політичні погляди у філософії Арістотеля.
14. Загальна характеристика доби Середньовіччя.
15. Теологічні обґрунтування космосу, людини і суспільства у Середньовіччі.
16. Соціально-філософські ідеї Аврелія Августина, Томи Аквінського.
17. Антропоцентризм та гуманізм доби Відродження.
18. Соціально-філософські вчення мислителів Відродження.
19. Загальна соціально-історична характеристика епохи Нового часу.
20. Соціальна утопія Ф. Бекона.
21. Ідея природного права та суспільного договору у філософії Б. Спінози.
22. Соціально-філософське вчення Т. Гоббса.
23. Соціально-філософські та соціально-політичні погляди Дж. Локка.
24. Соціально-філософські ідеї Ж-Ж. Руссо.

25. Соціально-філософські погляди французьких матеріалістів XVIII століття (К. Гельвецій, П. Гольбах, Ж. Даламбер, Д. Дідро).
26. Загальна характеристика німецької класичної філософії.
27. Соціально-філософські ідеї у творчості І. Канта.
28. Соціально-філософські ідеї Й. Фіхте та Ф. Шеллінга.
29. Соціально-філософське вчення В.Г.Ф. Гегеля
30. Антропологічний принцип у соціально-філософському вченні Л. Фойєрбаха та соціально-філософські доктрини марксизму.
31. Проблема визначення сутності людини в історії філософської думки.
32. Проблема людини у давній Індії та Китаю.
33. Антропологічний поворот у філософії давньої Греції.
34. Божественна природа людини у філософії Середньовіччя.
35. Антропоцентризм та світський гуманізм доби Відродження.
36. Людина доби Нового часу та Просвітництва.
37. Вчення про людину у німецькій класичній філософії.
38. Філософські антропологічні вчення у XX-XXI столітті.
39. Біологічна, соціальна та духовна природа людини.
40. Духовне виробництво. Духовна діяльність. Духовні відносини.
41. Основні форми суспільної свідомості.
42. Форми духовно-практичного освоєння соціальної дійсності.
43. Духовний досвід людства. Цінності у сучасному суспільстві.
44. Культура у вимірі соціальності.
45. Природні умови існування суспільства.
46. Функціонування системи природа – людина – суспільство.
47. Природа і культура: характер взаємодії.
48. Регулятивні механізми функціонування і розвитку соціуму.
49. Держава і політична системи суспільства.
50. Суспільне виробництво в житті людей.
51. Продуктивні сили і виробничі відносини.
52. Специфіка способу виробництва в інформаційному суспільстві.
53. Техніка та її роль у розвитку суспільства.
54. Принцип історизму в соціальному пізнанні.
55. Еволюція філософських уявлень про єдність світової історії.
56. Проблема сенсу історії.
57. Різноманіття культур, цивілізацій і форм соціального досвіду в сучасному світі.
58. Соціальне прогнозування і майбутнє цивілізації.
59. Сенс історії та основні підходи до його інтерпретації.
60. Ідея прогресу в філософії історії. Сучасна цивілізація перед вибором перспектив розвитку людства.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри філософії, к. філос. наук, доцентом Руденко Тамарою Петрівною.

Ухвалено кафедрою філософії (протокол № 26 від 18.06.2024 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 9 від 26.06.2024 р.).